

На жаль, оскільки у нас в країні існують величезні трансакційні витрати, тому у нас власність часто належить неефективним власникам, які лобіюють власні інтереси, намагаючись отримати різні пільги, дотації з бюджету тощо. Тому у нас тривалий період часу функціонує неефективна економіка, яка спричинила падіння національного виробництва у величезних обсягах. Більш того, діяльність таких неефективних власників дуже часто супроводжується суттєвою корупційною складовою.

Не випадково, надання Україні життєво важливої фінансової допомоги від міжнародних агенцій постійно супроводжується вимогами подолання корупції на всіх рівнях державної влади.

Окрім цього, для налагодження цивілізованого бізнесу потрібно мати багато законів, які б регулювали різні сторони його розвитку. Щоб написати такі закони, також потрібен час. При цьому потрібно враховувати, що закони, які регулюють розвиток підприємництва в багатьох розвинутих країнах світу, для України часто не підходять, оскільки віддзеркалюють

правові відносини різних етапів розвитку бізнесу та підприємництва.

Однією із умов формування в країні цивілізованого бізнесу є створення сучасної інфраструктури бізнесу [1], тобто системи інституцій, які б організовували, регулювали і контролювали бізнес, сприяли його розвитку. Разом з тим, деякі інституції працюють в Україні в даний час дуже нестабільно, що не сприяє розвитку підприємництва.

Особливо небезпечна ситуація склалася з курсом національної валюти. Стабільність національної валюти – першочергова задача будь-якої країни. Без цього забезпечити розвиток бізнесу просто неможливо. Якщо 2 вересня 1996 року курс гривні був визначений як $1\$ = 1,76$ грн, то на квітень 2016 року цей курс склав $1\$ = 26$ грн, тобто девальвація гривні становила майже 15 разів. Це є суттєвою перешкодою для розвитку в Україні цивілізованого бізнесу.

Таким чином, можна стверджувати, що задача розвитку в Україні цивілізованого бізнесу ще далеко не розв'язана і потребує значних зусиль з боку держави і суспільства.

Література

1. Шиян А. А. Управління формуванням ефективних економічних інститутів для України / А. А. Шиян, Л. О. Нікіфорова // Монографія. – Вінниця : ВНТУ, 2011. – 300 с.

УДК 338.439

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Бойківська Г. М. – к.е.н., доцент

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

У зв'язку з глибокими системними перетвореннями ринкових форм і інструментів у систему економічних відносин змінилися й самі підходи щодо визначення сутності ряду базових категорій, які представляють процес відтворення суспільних продуктивних сил. Це стосується насамперед таких категорій як «результативність» та «ефективність» виробничо-господарської діяльності, оскільки з трансформацією командно-адміністративної моделі господарювання в ринкову відбулися зміни не лише макроекономічних умов суспільного відтворення, але й ряду чинників відтворювального процесу.

Значимість категорії ефективності зумовлена багатогранністю індивідуальних й суспільних потреб та обмеженістю наявних ресурсів, необхідністю наукового обґрунтування вирішення проблеми максимального задоволення багатопланових потреб суспільства за умови раціонального використання виробничих ресурсів [1]. Ця проблема була і є актуальною в різні часи і для будь-яких економічних систем. В найбільш загальному вигляді ефективність проявляється через співвідношення між результатом, що отримано в процесі виробництва, і затратами праці і засобів, які пов'язані з їх досягненням. Вона являє собою комплексну, узагальнюючу економічну

категорію, якісна характеристика якої відображена, перш за все, в результативності використання живої і уречевленої праці. Ефективність є базовою категорією, що використовується в процесі оцінювання діяльності підприємств і в найбільш загальному вигляді може бути представлена відношенням результатів до витрат [2].

Варто відзначити, що деякі автори розглядають це поняття, як правило, розтлумачуючи його двояко: економічна ефективність – співвідношення витрачених ресурсів і отриманих результатів (незалежно від того, чи досягнуто мети); ефективність досягнення мети – співвідношення результатів і прогнозованих показників, тобто спроможність досягати поставленої мети (незалежно від витрат ресурсів) [3]. Однак і дотепер ще відсутній єдиний науково обґрунтований погляд на сутність ефективності виробництва, що не дає можливості знайти універсальний підхід до вироблення системи її критеріїв і показників. Це зумовлено, по-перше, протиставленням ефекту й ефективності, а по-друге – змішуванням ефективності та продуктивності, критерію і показників, відривом якісної оцінки від кількісної.

Поняття «ефективність» відноситься до найбільш поширених і широкоживаних бізнес-термінів, які активно використовуються у назвах загальних і спеціальних бізнес-видань. В умовах глобалізації практичний інтерес до проблематики ефективності бізнесу, визначення її факторів і складових елементів постійно зростає. Активно розробляється спеціальний інструментарій та програмне забезпечення, спрямовані на управління ефективністю господарювання, забезпечення її сталого зростання [3].

Показники ефективності та результативності не тільки дуже відрізняються між собою, але й відіграють різну роль у процесі оцінювання діяльності підприємства та його менеджменту (загального та функціонального). Обидві ці системи мають право на практичне застосування, оскільки дозволяють оцінити різні аспекти функціонування та розвитку підприємства, якість стратегічного та операційного менеджменту. Кожна з цих

оцінних підсистем (методик) має потенціал подальшого розвитку та вдосконалення свого інструментарію [4]. Більшість вчених визначає ефективність як спроможність приносити ефект, результативність процесу, проекту та ін., що обчислюються як відношення ефекту, результату до понесених витрат, які забезпечили досягнення цього результату.

Все ж таки в умовах сьогодення, зумовлених недавньою економічною кризою та переїнами у законодавчо-правовому полі, помітна кількість підприємств функціонують збитково, тому щодо них варто вживати термін «результативність діяльності», а не «ефективність діяльності». Незважаючи на поширення класичного розуміння сутності поняття ефективності (як співвідношення між ефектом та затратами на його отримання), останнім часом у публікаціях вітчизняних і зарубіжних дослідників термін «ефективність» використовується поряд з терміном «результативність» як синонімічний або такий, що має однаковий зміст.

Водночас потрібно пам'ятати, що для успішної діяльності підприємства важливим є не лише досягнення цілей і реалізація стратегії (результативність), але й мінімізація витрат упродовж цього процесу (ефективність). Через це показники результативності і ефективності взаємопов'язані, але важливо оцінювати їх поодиноці, оскільки це дасть право чітко визначити, чим викликаний існуючий стан підприємства: помилковою стратегією (помилковими цілями) чи нераціональним використанням ресурсів.

Виділяють економічну, соціальну та технічну ефективність виробництва [4]. Відзначимо, що економічна ефективність суб'єктів господарювання, незалежно від їх організаційно-правової форми і галузі функціонування, залежить від рівня забезпеченості підприємств ресурсним потенціалом (матеріальним, трудовим, фінансовим), раціональне співвідношення складових якого гарантує ефективне використання у процесі господарської діяльності.

Підвищення показників економічної ефективності господарської діяльності зумовлене, як правило, зменшенням як

вартісних, так і фізичних обсягів виробничих, трудових і фінансових ресурсів підприємств. Тому в умовах ринкової економіки для підвищення економічної ефективності господарської діяльності підприємств, зростання рівня продуктивності праці та ресурсної забезпеченості слід нарощувати виробничо-технічний потенціал і сприяти покращенню соціальної складової економічної ефективності.

Ведення ефективного господарювання – це основне завдання для підприємців, які проводять діяльність у ринковому середовищі, яке зазвичай характеризується невизначеністю, мінливістю та постійними

ризиками. Сьогодні, в умовах кризових явищ, українським підприємцям доводиться здійснювати пошук резервів\підвищення ефективності за рахунок впровадження прийнятної цінової політики, скорочення затрат на виробництво та випуск продукції, що користується найбільшим попитом.

На нашу думку, результативність та ефективність господарської діяльності не є рівнозначними поняттями. Так як, результативність – це міра досягнення поставлених цілей (обраної стратегії), а ефективність – це раціональність використання матеріальних, фінансових та людських ресурсів.

Література

1. Гарачук Ю. О. Підвищення ефективності діяльності підприємства за рахунок управління конкурентоспроможністю / Ю. О. Гарачук // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – №2(80). – С. 60–65.
2. Лігоненко Л.О. Дискусійні питання щодо трактування сутності та співвідношення понять «ефективність» і «результативність» управління підприємством / Л.О. Лігоненко // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №10(88). – С. 207–215.
3. Стешенко Л.І. Концептуальні основи ефективності та результативності / Л.І.Стешенко // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2012. – № 4.– С. 21–24.
4. Янік В. Ефективність формування і розвитку підприємництва в умовах трансформації економіки постсоціалістичних країн: монографія / В. Янік. – Львів: Панорама, 2011. – 301 с.

УДК 338.46: 65.014.1

УПРАВЛІННЯ ПРОДУКТИВНІСТЮ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Харчук С. А. – к.е.н., доцент

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

У сучасних умовах господарювання провідним завданням стає забезпечення конкурентоспроможності національної економіки через ефективне управління продуктивністю праці як на рівні національної економіки, так і на рівні окремих її галузей та підприємств.

Показник продуктивності праці є найкращим індикатором прогресивності управлінських методів. Проблема зростання продуктивності праці була і в сучасних умовах залишається актуальною, оскільки від результатів діяльності підприємств залежать як рівень розвитку всієї держави, так і задоволення суспільних потреб в продукції та послугах. Кожне підприємство характеризується певним рівнем продуктивності праці, який може зростати або знижуватися під дією різноманітних чинників.

Має місце суттєве відставання показника продуктивності праці в Україні від рівня

розвинутих країн – таких як США, Японія, країни Західної Європи та Південно-Східної Азії, що, насамперед, обумовлено значним технологічним та інформаційним розривом, величезним відставанням у технічній оснащеності виробництва, його інтенсивності, низьким рівнем організації праці, виробництва й управління.

У міжнародній практиці використовують багато ефективних методів підвищення продуктивності праці. Серед них необхідно виділити такі: розвиток та впровадження нових технологій, програми стимулювання вдосконалення обладнання, сучасне управління трудовими ресурсами, робототехніка, автоматизація роботи, спрощення документообігу тощо.

Як показує світовий досвід економічними лідерами стають не ті країни, які мають значні ресурси, а ті, які досягли високої продуктивності праці. Не випадково в